

WALWAKE, SEISKE USUS.
OLGE KUI MEHEDI

Nr. 29
VII aastatüht

Neljapäeval
23. juulil
1931 a.

Mäljandjo:
Eesti Evangel.-Luteri usu
Konfessioon, Tallinnas

Peatoimetaja **dp. S. Warik**; **dp. S. Hasselblatt** (peatoimetaja
asul.); waetufaw ja tegew toimetaja: **dp. S. Dunner**

„Eesti Kirik“ ilmub
igal neljapäeval

Soomele ja talitule aadr.:
Eesti Konfessioon, Tallinn, Kiriku t. 8
Tegewa totm. aadrleid:
Säri Kirika, Kae postiagentuur
Telef. 25—60

Sihtkord: Maitstem taewaleiba. A. Rõõgarbal, Kella koguduse Spetaja. —
Jannemaale (laul), Aleksander Abel. — Nathan Söderblom,
2. Kaudtepp. — Eru-kolonel Siegfried Pindling. — 20-aas-
tase Johann Friedrich Oberlini leping Jumalaga. — Kus talitulest, seal tee.
J. Sari. — Kiriku elu. — Sõnumid kogudustest. — Walmilistud laulupäewad.
— Kirikumuusika sekretariaadi teated. — Maailma meele. — Meteor. P. Stein-
mülleri järele S. Fiedt. — Ülewaade teistkorda seiskorrald. — Kuulutus. —
Soomeaune: Eline au. Fr. Traub, „Sandwichungift“ II.

Teelamise hind:
postiga postita
Kadras Kr. 2,50 Kr. 2,25
1/2 „ „ 1,25 1,15
1/4 „ „ ,85 ,60
Üht number 5 int.
Walmamaale: aastas Kr. 4,25
Eesti- ja Teedumaale „ 3,25

Maitstem taewaleiba!

Siis ütlesid nemad temale: Mis tähe teed sina
iis, et meie näeme ja find ulume? Mis teed sina?
Meie wanemad sõid wannat kõrwe, kui kirjutatud
on: Tema andis neile leiba taewast süüa.

Siis ütles Jeesus neile: Tõesti, tõesti, mina ütlen
teile: Woofes ei ole teile mitte leiba taewast annud,
waid minu Jä annab teile tõsi leiba taewast.

Seft Jumala leib on see, kes taewast maha tuleb,
ja annab maailmale elu.

Siis ütlesid nemad tema wastu: Jssand, anna
meile itta jebafinast leiba.

Aga Jeesus ütles neile: Mina olen eluleib; kes
minu juure tuleb, ei pea nälga nägema, ja kes minu
sõse usub, see ei pea itat janutama.

Joh. 6, 30—35.

Kerge tuule käes lainetab mähisedes rufis wäljal.
Juba hakkab ta walmima. Igapäewane leib tuleb
jälle inimeste kätte. Jumalakartlik pereisa paneb käed
kõtku uuhseleiba maitsta tahtes ja palub: „Meie iga-
päewast leiba anna meile tänapäew!“ Igapäewane
leib on ühels ühendawaks sidemeks perekonnale, mis
asub ühise sõõgilaua ümber. Terve ristirahwa ühen-
dajaks tahab olla nõnda Jeesus Kristus, Jumala leib,
kes taewast maha on tulnud. Tunneb ja jeda ühen-
dajat? Oled ja maitstnud taewast leiba? Maitseb ja
jeda igapäew?

Koos on hull noori leeridpetusel. Mitu nädalat
on nad nõnda ühestkoos ja tekitawad just nagu ühise pere-

konna. Nad maitsewad ju selle aja keskes kōit ühise
leiba, taewaleiba. Rõõgile, kes seal koos on, pakutakse
jeda. Wast mäletab üks wõi teine ifegi jeda aega,
kus jeda taewaleiba pakuti, mis leeriwendadest wõi
leeriõdedest kujundas ühtlase kogu. Mis saab aga
niisugusest perekonnast? Jääb ta kauaks alles? Sõõb
ta edaspidises elus itta jebafama leiba, mis taewast
maha on tulnud? Waadafem eneste ümber! Tule-
tagem meele neid, kellega meie koos olime! Kus on
nad? Mis teewad nad?

Jnimele elujärg on wāga mitmekesine. Igatahes
ei seisa kaua koos ükski maine perekond, waid peagi
lāheb üks liige ühele, teine teisele poole. Ka on meie
elu sagedasti wāga kiiresti kaduw. Peagi ei ole tuu-
lel wālja peal enam ühti ruffikōrt kōigutaba. Surm
kõhub peagi mõne perekonnaliikme perekonnast. Kui
ka surm ei peaks nii pea üksteisest lahutama, siis on
ilmas palju muud asju, mis lahutawad ja eraldawad,
mõniford ifegi sunnivad teistfugust leiba sõõma, kui
see leib on, mida senifes perekonnas maitsti. Noorte
inimeste ees on tulewik mitmekesiste wõimalustega
oma elu korraldada kas ühe wõi teise pōhimōtte
järele. Jga pōhimōtte pakub inimesele nii-ōelda oma
leiba.

Milliseid eesmärke on inimesed küll seadnud ja
seawad weelgi endile, mille poole nad siis elus
püüdma hakkawad?

On inimesi, kelle ülim elusihk on warandusi koguda maa peal, ükskõik misjulguse mõttega või misjulgusel määral. Inimese süda ühendatakse siis nende warandustega, ehk piltlikult öelda: inimene hakkab sööma seda leiba, mis tema püüetele vastab. Misjulgust jõudu annab see leib talle? Mida enam tasku täitub fullaga, seda raudjemaks muutub süda, mis enam ei tunne tõsi rõõmu ega rahu. Maised warandused on küll täisolevasti elust läbihaamisega tarvilikud, kuid inimene ei ela tõesti mitte üksnes maisest leivast, vaid küll igast sõnast, mis Jumala huult tuleb.

Teised inimesed mõtiskid juba noorest eest peale oma tulewiku aluseks ilmaliku meele ja ilmarõõmude maitsemise. Hoolimatagi hoiatustest, et inimene kõige eest igaweseks ajas wastutama peab, peaksid inimesed ometi nägema, et ilmarõõmud lõpulikult ei rahulda: on need ju kaduavad nagu warandusedki, mida koi ja rooste rikuvad; ka on nad petlikud ja toovad mõnelegi koguni enneaegse wananemise ja elutüdimuse.

On olnud inimesi, kes oma elu rajasid uskmatus peale, kinnitades mõnikord isegi seda, nagu ei olekski Jumalat. Ennetu on inimene, kes uskmatus leiba jõbb ja sellega ennast rahuldada katseb. Noorusejõus loodab inimene jagedasti kõik teha suutwat, mis tarwilik oleks elust läbihaamisega, kuid peagi tunneb inimene, nõrk olemus, et mõnigi asi on temast tugewam. Ennelik on inimene, kes suudab alati uskuda Jumala ligiolemist ja Jumala abi, sest see on talle tõeliseks kandejõuks, nõnda et ta saab tõesti tiivustatud lendamisteks ka igaweste kõrguste poole.

Wõid tahab mõni inimene ristiusu armastuse asemel omaks usutunnistuseks võtta klassiühikamisi ja waenu, mille poole wiimajal ajal igalpool maailmas noori ja wanu katjutakse võita? Kes aga kunagi enese juures juba tähele on pannud, kui raskesti rõhub südames pesitsew isiklik wiha ja waen, see küll iialgi ei peaks tahtma süüa seda leiba, mida pakub temale klassiwaen ja wiha.

Rahu meie nõnda ka ringi ei waataks, ühelgi pool ei leia meie niisugust leiba, mis oleks parem Jumala leivast, mis taewast maha tuli, Jeesusest Kristusest, kes ainuüksi ilmale tõelise elu annab. Taewane leib teeb imesid. Juba maine leib mõib suuri asju korda saata. Ei unune mul iialgi lugu, mis sündis Saksa-Brantfusi sõja ajal igapäewase leiwaga.

Uhe Brantfusi taluniku poeg oli sõjas haigestunud ja kangel omast kodust, sõjawäehaiglas, nagu näis, surmale närtsimas. Arstide arvates oleks noormees wast weel mõinud paraneda, kui tal wähegi oleks olnud jõugliisu, kuid ükski mõim ei suutnud noortmeest sööma sundida. Wanematele teatati poja raskest seisukorrast. Nooremehel isa tuli sõjawäehaiglasse. „Sulguist, mu poeg! Ma tõin raha kodust kaasa: nüüd võtame kõige paremad arstid ja sa pead paranema!“ Kuid lootusejärele isa südames kustus nooremehel kahwatanud

näo paistel. Kuidas muretseda nooremehel söögisu, nõnda, et jälle oleks ihujõud mõinud koguda? Kõeleheitlikult mõtles isa üht ja teist. Korraga juhtus tema sõrmede wahel tütt koduleiba, mis taskus oli. Isa tõmbas leiwatüki taskust ja hüüdis: „Poeg, söö sedagi! See on koduleib! Su ema küpsetas selle.“ Koduleiva nimetust kuuldes sai noormees elawamaks. Ta mõttis pakutud leiwatüki wastu ja maitstes seda. Koduleib äratas üles lapse- ja noorepõlwe mälestused. Noormees sõi leiwatüki ära ja palus enesele weel. Isa leidis weel ühe tüki. Sellest siltmapilguist peale hakkas noormees paranema ja ta sai tagasi oma koduleiva ja wanemate juure.

See lugu äratas mitmesuguseid mõtteid inimeste waimlike elu poolest. Waimlisi surijaid on palju. Pätt on nende paled kahwatused teinud. Ta lõi inimese hingele niisuguseid haawu, et inimene maha jäi ja oma surma ootab kartuse ja wärinaga. Kes annab niisugusele waele hingele jõudu? Maitstu ta ometi seda leiba, mida talle maast madalast pakuti, õiget koduleiba, Jeesust Kristust! Jeesus mõib kõik haawad parandada, kõige raskemad haiged terweks teha, surnudki üles äratada. Kuidas küll on see taewane õige koduleib mõnelegi inimesele hästi maitunud, kui ta leidis, et kõik muud pakutud leiwad olid üksnes lestad, mida sead sõid äratadunud poja loos! Taewaleiva kogutawal jõul on palju inimesi, kes päris huffa olid läinud, jälle korralikkudeks inimesteks saanud, kes hakkasid omas edaspidises elus Jeesuse toodud jumalariigi seadust täitma. Inimese hinge on istutatud igatsus kodu järele. Kodumaalt wälja rännates wõtawad mõned enesega kaasa paar peotäit kodumaa mulda. See muld hoiab ühenduses kodumaaga. Kui koduigatsus mõnikord iseäranis waewab, waadeldakse kaasaõdetud mulda ja see waatlemine tõrjub eemale hingewaewa. Kui koduleib niisugusel korral saadawal oleks, siis kaoks koduigatsus küll seda enam. Oleme siin maa peal nagu rändajad. Õige kodumaa ei ole siin maa peal, kus meie sagebaste eluraskustes õhkama oleme sunnitud. Oh maitsekem õhkamine aegadel õiget koduleiba Jeesust Kristust, siis omandame endile tõesti tiivad õigele kodumaale lendamiseks. Õige taewane koduleib on igalpool meie maal saadawal. Wõetagu aga ta wastu! Kõik, kes Jeesuse wastu wõtawad, saawad ise nagu niisuguseks. Ka niisugali ajab kerge sooja tuule käes just nagu juttu Jumala suurtest tegudest. Niisugused, mis Jumala aitade jaoks määratud, kumarduwad üksteise poole ja ütlevad: „Maitse taewaleiba kõik, kes teie kuulete ja näete. Saage ühes meiega Jumala igawestesse aitadesse kogutud!“

Olgem kõik niisugused, kes alati sööwad taewaleiba ja tekitawad nõnda suure perekonna kõigist rahvustest ja keeltest, kes endid Jeesuse poole on tunnustanud! Amen. **A. Röögarbal,** Keila koguduse õpetaja.

Õnnemaale.

Viisil: Jumal, vägevalitseja. P. 182.

Õnnemaad kõik inim põlvad
Siin maailmas otsivad.
Sõdametest vaiksed palvad
Taeval poole tõusevad:
Näita, kõrgem, meie rada;
Kaitse, varja meie koda.

Sellel teel on päiksepaistet,
Ilu, rõõmu sageli;
Igal ajal tormi, muret,
Pettumusi rohkesti.
Kord me põlvad valgusrikkad,
Kord me varjud kurvad, pikad.

Tee siis tihti kaob ära,
Rännak tähi, rõõmuta.
Kustub õnne koidusära,
Sihti silm ei seleta.
Purunevad usk ning lootus,
Sõprus, armastus ja vendlus.

Aga üle elumere,
Üle varjuvõljlade,

Üle rõõmu üürikese,
Valuöö ja tormide
Paistab igavene Valgus —
Lunastaja Jeesus Kristus.

Taeval valgust meie teele
Kalla, Issand, hellasti.
Olgu tuleks rändajale
Jeesus Kristus alati.
Seisku ikka kõigil ilmas
Õnne aatekodu silmas.

Aleksander Abel.

Nathan Söderblom.

Sel ajal, kui kõik luteriusulised maad, riigid ja rahvad sattusid meriste mõitluste keerisesse, 1914. a., valiti N. Söderblom Rootsi luteriusu kiriku peapiiskopiks. Nüüd — 17 aastat hiljem — võime öelda, et sel valikul oli sümbolne tähtsus: N. Söderblom sai kogu luteriusu kiriku vaimiliseks juhiks Euroopa mandril ja ta sai seda piiskopina, millise ameti N. Luter olude sunnil pidi ajutiselt üle andma ilmalikkudele võrsetele — „hädapaavstidele“. Siin on Rootsi kirik N. Luteri eesilastet mõtet, mis polnud eitam piiskopi ameti alalejätmise juhtes, puhtal kujul hoidnud. Kui suur maailmajõuda võigutas luteriusu kirikut Eas-

Sõine au.

Piiblitähe jõe ja tihedusega on jutustus Harderist, mehest, kellele kuulus rikkaim talu Oslorinis. Jõukus, tähtsus ja võim läksid Harderite perekonnas nagu pärandus vanaisadelt isadele ja poegadele. Noorele õpetajale Walterile ei meeldi võimas talumees, kuna ta teda uhkuse ja suureluse peab. Aga katse ja külastus, mida ta Harderite juures ette võtab, et teda kui võimalik madalamaks teha, läheb nurja: õpetaja on see, kes alanduse tundega koju tuleb. Korraga juhtub, et Harders ühe sulase, kellele warguse tahtlus langeb, naise ühes lastega ära ajab. „Sugukonnast, nagu Harderite oma, kes iialgi ei olnud walestanud ja iialgi ei olnud ülekohut teinud, nii kaugele kui tagasi mõelda võib, ei võinud üksi õiguse tundega inimene Oslorinis oletada, et ta midagi ette võtaks, mis mitte õige ja korras ei ole.“ Kui Harders määratanud on, siis on tema moorus otsas. Ja Harders on määratanud, aga õpetaja on ka ekinud. Sest kui Harders ilma ühegi kõrwalise mõjuta tema juure tuleb ja oma ülekohu üles tunnistab ja heaks teeb, sest et sulase süütus on awalikult saanud: siis ei pane õpetaja kauemini vastu imestustundele, mida see mees temas esile kutsub. Teisel päeval — see oli pühapäev — kui Harders ja reformeeritud kiriku rahwas jumalatojast wälja tulid, jääb ta kirikuplatstile seisma ja hoiab inimestele, nad jäägu siia veel peatuma, ta tahtwat neile midagi öelda. Ka mehed ja naised, kes taebekirikust (Kuyperi juhatusel reform. kirikust lahku löönud osa) parajasti olid wälja tulnud, astusid ligi. Sarnast ei olnud nad Harderist kunagi näinud.

„Mehed ja naised“, hüüdis ta wälja häälega — kõik mõisid teda näha, sest ta oli ligi peajao teistest

pitsem — „mehed ja naised“, hüüdis ta, „ma seisan siin teie ees ja tahan teile öelda, et ma Jabet, oma sulast, ülekohut sel wiisil warguses olen süüdistanud. Ma olen temalt ta au wõtnud. Ma pean temale ta au siin awalikult tagasi andma, kus mind igauks kuulda võib.“

Silmapiilgu wahtis ta. Ta ei saanud edasi, siis jätkas ta: „Igakuht teie seast, kes Jadest halba on mõelnud, palun ma seda tagasi wõtta ja Jadele jälle au anda, mille kohta ausal inimesel digus on. Häbi langegu minu peale. Mina tunnistan kõikide kuuldes, et ma ei ole wäärat oma sugukonna nime lundma ülekohu pärast, sest et seda minu eelkäijate juures ei ole ette tulnud. Ma loen mõistetawaks ja digeks, et igauks lugupidamise, mis tal minu wastu oli, tagasiwõtata, ja ma loen mõistetawaks ja digeks, et minust eemale hoiataks ja mind enam ei teretata. Mis õige on, peab sündima.“

Kui Harders teisel päeval suure wantriga Jadele järele sõidab ja wanter Oslorini tagasi jõuab, Jade kraami peal, Jade ise naise ja lastega wantril, ja Harders wantri kõrwal tõttab, nagu oleks ta harilik sulane: „siis oli see terve küla au, nägematu au, mis mõõdameerewa wantri järele käis... See oli au, mis ainult südames elas ja wäiksetes palvetes awalbus. Õnnistus sadandetest inimestelt saatis mõõdameerewat wantrit.“

Õiegi reformeeritud õpetaja Walter pidas nüüd Harderit alandlikuks ja juureks ta alanduses, ja nüüd mõistis ta täiesti, kuibad see on võimalik, et üks ja sama sugukond aastaid ja aastaid ühesuguse au wäikseteks jääb, ja ta mõistis ka, mis on selle au saladus.

Fr. Traub, „Handreichung“ II.

maal, Eestis, Lätis, vähemal määral kahest Soomes, siis leiti Rootsi peapiiskopi ametis ja N. Söderblomi isikust see waimne festpaik, mis mõis olla uueks toeks ja juhiks.

Kalooria on näidanud, et luteriusu kiriku liig suur allumine ilmalikule wõimule Saksamaal ja selle eeskujule järele ka Wenemaal polnud kirikule õnnistust. Saksamaal, eriti ka luteriusu kodumaal — Saksamaal, on wihawaen usu ja kiriku vastu ka praegu weelgi suurem kui see oli Eestis ja Lätis. Saksamaal õitses 19. sajandi lõpul ja 20. j. alul rohkem usuteadus, osalt wäga negatiivne, usuline ilukõne fantasis — peamiselt riigiwaltluse näpunäidete järgi, — kuid puudus ühine luterlik kirik, mille käsutajaks pole keiser wõi kuningas, waid autoriteetne peapiiskop, muidugi soowitawa jelgrooga kiriku „riigistamise“ vastu ja usu elustamise ning wiljastamise traditsioonidega.

Rootsi luterlik kirik on siin Saksamaa samale kirikule saanud wastunäiteks, wastudemonstratsiooniks, ja pealegi weel haruldaselt andeks ja waimuta mehe isikust. Seepärast pole imeks panna, et meie, eelaste jumapaatiad kalduisid Rootsi poole: Rootsi näitas, milles mõib feista luteriusu kiriku organisatsiooni tugewus.

Tugewusele — eriti katoliku kiriku tugewusele — tuleb vastu feada ewangeelse kiriku tugewust. Zgatahes mõib sel alal peapiiskoppi N. Söderblomi nime-tada luteriusu kiriku ühise samba loojaks ja kogujaks.

Ka Saksamaal poleks jee halba teinud, kui seal luterlik peapiiskop ametirõiwas, mis farnaneb katoliku kirikujuhile, oleks „demonstreerinud“ oma kirikut, selle ühtlust ja kas wõi wähegi selle „kuulsust“ wõi „hiilguft“, jekt N. Luter, Ph. J. Spener, A. H. Francke, J. Wichern, Th. Fliedner, Fr. Bodelschwingh j. t. olid ikkagi kuulsad ja hiilgawad mehed Jumala armust ja Jumala auks. Kui teatud wälispidine juureksajamine mõib waimuwaene olla, siis mitte harwa ka — lihtsustamine.

Kuid ka nüüdisaja kirik kui organisatsioon juudab edeneda: feba näeme meie Eestis ja Lätis, aga ka Saksamaal, kuigi seal puudub täieline ühtlus, — wana „wabadus“ on endale ikka weel jättnud „nõrkuse“ eesõigusi. Zga siis „ühe karjase ja ühe karja“ põhi-mõite pole ebewangeeline. Wiibolla, et Upsala, Rootsi peapiiskopi afukoht, on N. Söderblomi läbi saanud uueks werstapostiks luteriusu kiriku arengus — Balti-mail igatahes küll.

Puhaku Nathan Söderblom Jumala rahus! Teda ja ta tegusid juhitis taewane Alentarjane. Zga mõ-jukas ja impofantne oli kadunud kirikujuh! Ta walit-ses Euroopa kultuurkeeli, Pariisis oli ta hingelarjasena Kalmiini kiriku lähedal, Leipzgis teadufemehena M. Luteri tegewusehälli ligibal. Ta oli waimukas, am-mutas ufujõudu ja warskeid ideid ewangeeliumist, mõis waba, weendunud ja mõtetas olla jutluses, kuid seal kõrwal peaaegu katoolse, igatahes uskliku müsti-kaga lugeda pühi sõnu. Ta sai aru uhuelu wäljen-duje tähtsusest kunstis. Ta oskas walitseba ja jüda-meid mõita, oskas kaugele näha ja wäikfeid asju seal juures mitte unustada, waid neid täpselt korraldada. Tal oli päikest ja wätku. Kui ta 1921. a. õnnistas piiskop J. Kuffe ametisse ja omas kõnes kirjeldas, kui-das Rootsi piiskopid Rüdbeckius ja Thering 17. sajandil kõwa ja walju keelt rääkisid tolleaegsete Eestimaa peremeestega, siis saatis kadunu omi sõnu piiskopikepi

tõuega vastu pörandat, nii et kaunifeft mürtju oli kuulda, just nagu oleks Söderblom ise feisnud nende härrade ees.

Milline sõbralikkus wäiksemate vastu! Eesti rah-wast nimetas kadunu „wennasrahmaks“. Ei loo alati weri wenda, waid waim. Kaunim tänu N. Söderblomi suure töö, äratufe ja armastufe eest oleks küll jee, et tema mõtled, tema waimukas olet, tema ühenda-mise ja kogumise sihib meile saatsid püsiwaks tõue-jõuks usu- ja kirikuelus. Zga kirikupäew, iga ufutead-laste konverents, iga suurem kiriklik püha tehtu meile elawaks N. Söderblomi kuu, mida feletas ja walgu-s-tas ewangeeliumi päife. **L. Raudlepp.**

Erutolonel Siegfried Binding †

16. juulil k. a. suri Tartus erutolonel Siegfried Binding, kes hästi tuntud kiriklikes ring-kondades. Sündinud on Siegfried Binding Tal-linnas juuni kuul 1877. a., oli pikemat aega Wene sõjawäes teeni-mas, siis Eesti waba-dus sõjas tegew, kuna ta hiljem erusse min-nes elama ajus Tartu, kus ta oma waba aega pühendas jeltstondli-kule tegewusele, iseära-nis elawalt osa mõttes kirikuelust.

Kolonel S. Binding oli eriti tegew Tartu ülikooli koguduse Eesti pihtkonnas, olles pihtkonna komitee abiesimees 1927—1931. a., oli ka ülikooli kog. laulu-jeltsi „C. D.“ üks ajutajaid ja jeltsi „C. D.“ esimees kuni 1931. a., ohwerdades enam kui kolme aasta jooksul jeltfise palju tööjõudu, aega ja armastust. Kolo-nel S. Binding korraldas ka lastefoori juures tööta-wat pajunafoori.

Kuid kolonel S. Binding ei olnud tegew mitte ainult omas pihtkonnas ja koguduses (ta oli ka üli-kooli üldkoguduse juhatusse liige), waid temal jätkus armastust ja huwi ka üldkiriku vastu. Kolonel S. Binding waliti X kirikupäewal koguduste lauluseltfide ja waimuliku laulupeo korraldamise komisjoni; XI kirikupäewal ta waliti kolmeks aastaks (1929—1932) waimuliku ülemkohtu liikmeks.

Kõikidel, kel olnud tegemist kolonel S. Bindingiga, jääb temast püsima hea mälestus.

Utu hindamine.

Me ei pea wäga tähtjaks usku teaduslikfude abi-nõudega kaitsta, jekt usu wiimne tõestus feisab waimu ja wäe ülesnäitamises. Zga humitaw on siiski kuulda, kuidas tuntud teadufemehed loodusteadlaste hulgaft

usku hindawad, eriti huwitaw, kus meil hiljuti riigifogus usu küsimus suures ulatuses ette toodi.

Freiburgi ülikooli rektor, prof. dr. med. Uhlenhut, ütles omas kõnes, mille ta pidas Gustaw Adolfs ühingu peakoosolekul Freiburgis paljudele sadandetele kuulajatele: „Ei allu küll enam ühelegi kahtlusele, et rahwas, kes usu Jumalasse on taotanud, hulkuma peab. Olgugi, et tähtis ülesanne ülikoolis esmajoones luteri ja katoliiku usu fakultetide esindajatele langeb, on see ka ülejäänud akadeemiliste õpetajate kohus, sellel eesmärgil on teaduslikult arenenud inimeste korral ka tõsielid, karakteriga inimesi tõusma soo juhtideks kaswatada, mehi ja naisi kujundada, kes — täidetud teenimistahetega, ligimeesarmastusest ja ühiskondlikust tundeist — walmis on mõtlusse astuma kõige suure ja täieliku eest. Minu kindel weene on, et see ilma religioonita ja usuta isikliku Jumalasse korda ei lähe. Meie õnn on, et mida sügawamale me teadusesse, eriti loodusteadusesse tungime ja mida rohkem me põhjusiituse printsiibi üle (s.o. tõekspidamise üle, et igal nähtel oma põhjus on) järele mõtleme, seda kindlamalt me weendele jõuame: Teaduslikule uuringule on seatud ette ületamatud tõkked. Ei ole ju keegi wähem kui Kant — ja ka Darwin — uskunud isikliku Jumala olemasollu.“

Gustaw Hauser, patoloogilise anatoomia professor Erlangenis, tunnistab teadetes oma elu ja tegewuse üle: „Noorpõlwes olin ma, nagu paljudki küpsenema noored, jumalajalgaja. Gümnaasiumi kõrgemates klassides oli mul usupetuse tundides sageli pikemaid waelusi teismi ja ateismi üle mu usupetajaga, selleks oli Münnbergi linnaõpetaja August Lösch. Ilusaks tunnistuseks selle suurepärase mehe erapooletusest jääb, et ta mulle hoolimata mu eitawast seisukohast ka lõputunnistusele kõigeparema hindamise pani. Igatahes ei olnud ma sarnase seisukorran jõudnud mitte labase kergemeelsusega ja minu kõblised waated olid kõige peale waatamata materjalistlikust imamõistmisest kaugel. — Mida rohkem ma aga arenesin ja mida rohkem ma hiljem ma tõesti süwenesin loodusteadustesse, mida rohkem awastufid suurepäraseid looduseimeid, seda enam tuln ma teadwusele, kui määramata kaugel on teadus suure ilmamõistatuse tõelikust tunnetamisest ja et on olemas alafid, kuhu puudulik inimõistus küll kunagi tungima ei saa.“

Agga praegune mehaaniline ilmamõistmine ei juuda minu weende järele ära seletada wiimseid küsimusi.

Ta ei juuda seletada ei elu tekkimist ega ka mina-teadwust. — Uju sarnaneb wiilule, millest, kui teda mängitakse, harmoonilised helid wiisina kõlawad ilma, et ta seda ise teaks ja ilma, et ta ise sarnaseid wälja kutsuda mõiks. Nii paistab meile aju ainult mänguriistana, millel see, mida me hingeks nimetame, mängida võib. — Just mehaaniline teooria asetab kõigi nähtuste seletuste etteotsa põhjusiituse printsiibi. Üksikute nähte seletamisel mõidakse ju sellega sihile jõuda, kunagi aga mitte kõikide asjade algpõrilo uurimisel. — Arengumõttel pole iseeneses usuga Jumalasse midagi tegemist. Tähtis ei ole mitte see, kuidas Jumal ilma loonud on, waid ainult see, et Ta ta selle on loonud. — Kindel on, et rahwus, kes usu Jumalasse ja üloomulikkude nähte olemasollu on taotanud, libiseb alul kõige madalamasse materjalismi ja siis on ta ka päästmatult hukkumisele määratud.“

20-aastase Johann Friedrich Oberlini leping Jumalaga.

Johann Fr. Oberlin (sünd. 1740. a., † 1826), kuulus Steintali hingekarjane, oli juba warakult usklikude wanemate mõjul otsustanud õppida usuteadust. Tema meelsusest annab tunnistust alljärgnew leping Jumalaga, mida ta 20-aastaselt kirja pannud 1. jaanuaril 1760. a. ja uuendanud 1. jaanuaril 1770. a., kui ta juba mõned aastad tegutsenud hingekarjajena Steintalis.

„Igawene, püha Jumal! Südamest igatsen astuda Sinu ette kõige suuremas alanduses ja purukspektitud südamega. Ma tean küll, minu sarnane põrmuke ei ole seda wäärt, et astuda kuningate kuningale, isandate Isjanda ette, pealegi niisugusel korral, kui tahan lepingu sõlmida Sinuga.“

Agga Sina, oh halastaja Jumal, oled ju ise lepingu põhjustanud, oled omas põhjatumas armus lastnud mulle pakkuda Sinu Poja läbi lepingu, Sa oled ise minu südame jels walmistanud. Nii tulen siis Sinu juure ja tunnistan Sulle, et olen fuur patune, ma lõõn enesele wõstu rinda ja ütlen patukahetsewa tõlneriga: Jumal, ole mulle patusele armuline! Ma tulen, sest olen kutsutud Su Poja nimel ja lootan täiesti Tema täieliku õiguse peale. Tema pärast hüüan Sinu poole, et Sa lepiksid oma truuduseta Sinu loobud inimesega; ma olen weendunud Sinu õiguses minu kohta, ja midagi muud ma ei igatse, kui et wõiksin olla Sinu oma. Püha Jumal, täna annan ennast Sinu omaks pühakult. Kuulge, taewad, ja maa, wõta kuulda: täna tunnistan, et Isjand on minu Jumal. Wõta kuulda, oh Jumal, minu sõnu ja kirjuta oma raamatusse, et ma tahan olla täiesti Sinu oma. Isjanda nimel ütlen täna enese lahti kõikidest teistest isandatest, kes enne walitsenud minu üle, ütlen enese lahti maailma rõõmudest, millede kätte olin sattunud, ja lihalustist, mis oli minu jees. Ütlen enese lahti kõigest, mis kaduw, et minu Jumal oleks minul kõik. Sulle pühendan kõik, mis minul on, ja mis ma olen, kõik minu hinge jõud, mu ihu liikmed, minu wara, minu aja. Nita Sa, oh halastaja Isja, et ma kõike tarwitan ainult Sulle kiituseks ja talitan sõnakuulmises Sinu käsu järele. Sinu omaks jääda olgu mu palaw alandlik igatsus igawikuni. Kui Sa mul teed ülesandeks kutsuda Sinu juure teisi, oh, siis anna mulle julgust ja jõudu, et ma tunnistan julgelt ja kartmata. Kingi mulle armu, et ma mitte ainult ise ennast Sulle ei pühenda, waid ka oma wendi jels kutsuda saan, et nad Sulle anduwad. Sinu juhtimisele annan enese ja kõik, mis minu oma.“

Sündigu Sinu tahtmine, mitte minu oma; tarwita mind, oh Isjand, kui riista, mis kutsutud Sinu teenistusse; waata minu kui Sinu rahwa hulka kuulwa peale, pese mind Su Poja kalli weregale, ehi mind Tema õigusega, pühitse mind Tema waimuga, tee mind ikka enam Tema sarnaseks, asu Temaga ühes minu südamesse, et saaks puhastatud ja kinnitatud mu süda. Mu Isjand ja mu Jumal, lae mulle ofaks saada troosti, et ma oma elu saadan mõõda Sinu ligiolemise tundmises, ja kui olen püüdnud olla sõnakuulelik Sulle ja ennast alandada Sinu tahtmise alla, siis kutsu mind ära, ajal ja wiisil, nii nagu Sina heaks arwad. Anna, et oleks weel wiimane

hingetõmbamine Sinu teenistuses. Südamest palun Sind oma Jeesuse nimel, et võiksin Sind austada veel oma viimastes elupäevades, et võiksin üles näidata kannatust ja allumist Sinu pühale tahtmisele kõigis kannatamistes, mis Sina peafid saama mulle; kinnita mu hinge, tee, et ta jääks ustavaks ja julgeks, kui Sa tahad ta ära kutsuda, ja võta ta vastu oma igawese armastuse sülle; võta ta vastu nende koduse, kes furnud Issandas, sinna koduse, kus igaweses nooruses maitseme ärarääkimata rõõmu. Sulle, oh Jaa, ühes Püha Waimuga, tofiku igawene kiituse laul Sinu lunastatud rahwa poolt ja taewa wägedeist, kelle tööit ja õndisusest tohivad oja saada Sinu omad.

Sina, minu ja mu esijade Jumal, kes Sa oma töotusi täide viid ja oma õnnistusi jagad tuhandest põlvest jaadit, ma hüüan Sinu woole alanduses, sest Sa tead ju, kuidas inimese süda on heitlik. Anna mulle armu, et võiksin kohtlase südamega jõlmida lepingu Sinuga, et võiksin hoida pühitsemise, millega pühitseti mind minu ristimises. Issanda nimi olgu mulle igaweseks tunnistajaks, et olen selle lepingule alla kirjutanud kindla ja wankumata tahtmisega seda ka pidada.

Johan Friedrich Oberlin."

Nii kirjutas 20-aastane noormees ajal, mil walis- kes Voltaire, Diderot ja teiste kuulsuste mõjul materialistlik waim paljude noorte keskel. Ja teada on, et tema Jumala abiga oma elu tõesti oli pühendanud Jumalale ja kannud rohket wilja oma Issandale auks, oma kogudusele kasuks.

Rus talistulest, teel tee.

Eks ole laiatamine meie aja haigus: ühing, oja- fond, inspektor, sekretariaat — haigete, töötute, noor- soo, misjoni, spordi ja nii ka teiste seas — kiriku- muusika sekretariaat oma palgalise asjaajajaga. Paistab, et oleme natuke hiljaks jäänud, sest teiegi hat- kawad oma „mõrku" juba koondama.

Miks üldse niisugune laiatamine 11-dal tunnil? Oli ju kõsitrel oma ühing? Kuid see ei teinud midagi: ei olnud kellelgi aega kofku tulla. Saadi aru — ilma alalise asjaajajata ei saa läbi, — asi ei edene. Nii ei ole sekretariaadi asutamine laiatamine, waid tööjõu koondamine. Kuid see nõuab kulu, sest iga töö- tegija on oma palga wäärt. Kuid kas jõuame pal- galist asjaajajat ülewal pidada? Kui mitte täiesti, siis osaliselt ifka. Mitkawat kui tööd jätub, peaks ifka sissetulekuid leiduma. Kui iga kogudus jõudu- mööda, ehk vähemalt kümne krooniga sekretariaati aas- tas toetaks, siis oleks palgaline tööjõud aineliselt kindlustatud.

Möödunud aasta kõsitrite kufjusest anti nõu ja otustati toime panna koraalipühi, millede sissetulek oleks läinud otsekohe kirikumuusika edendamiseks: nootide trükkimiseks, kufjuse korraldamiseks j. n. e. Aga, nagu kuulda, on nüüd asi nii kujanenud, et määratud laululehe hindagi ei taheta kirikumuusika heaks ohwerdada ja sissetulek läheb kohapealsete ko- guduste kulude katteks.

On ju ka teistel kirikuelu aladel arusaamisele jõu- tud, et ilma palgalise tööjõuta edasi ei saa, asutati: misjoni, noorsoo, sifemisejoni j. n. e. sekretariaadid.

On siis kirikumuusika vähem tähtis? Muidugi peab igauks oma ala kõige tähtsamaks. Ei maksa ju asu- tada uut asutist olemasolewa kõrwale ega luua seda, mida tarwis pole. On ju iga jeltis ja afutis selleks, et lõppeb, kui ta oma töö lõpetanud, ülesande täit- nud.

Meil polnud kirikumuusika alal kreffkoha ega amet- listu nõuandjat. Nüüd on see loobud, siis tarwitagem, kasutagem teda ja pidagem ka jõudumööda ülewal.

Kõster-organiside kufjuse aeg jõuab kätte. 10.—15. augustini — 6 päewa, on küll lühike aeg, aga palju siis meiesugune sumitada juudab. Oles ilus, kui selleks ajaks iga teine mees wälja läheks. Kase aasta eest oli orel — klaveri mängu oskuse õpet. kufius, mis nii armja mälestuse järele jättis, et soowiks igal aastal niisugusest oja wõtta. Minewal aastal olid uju- õpetuses loengud, mis uut hoogu andsid ionakuu- lutamisele. Seega on loomulik, et tänawu asja põh- jalikult alustatakse ja kottukõla-õpetuses jubatuft an- taks. On ju meie aeg ja elu nagu liimist labi mi- nemas. Ja mida teeb kõster-organist muusikas ilma kottukõla-õpetuse tundmata? Mitte ainult tunda, waid praktiliselt tarwitada.

On ju ajad raske, aga millal on nad meile kergeid olnud?

Waimulikkude lauluspawade ja koraalipühade prot- sent selleks peaks ise juba niipalju wõimaldama, et me kirikumuusika kreffkoha asjaajajal hinge sees hoiame.

J. Sari.

Kiriku elu.

Misjoni konwerents

wälis- ja sifemisejoni kufimustele korraldatakse 28.—30. juulini Tallinna diakonisejade afutises. Konwerentfil kufitatakse misjoni aineid peaaesjalikult praktiliselt sei- sutohast waadatuna. Muu seas on ettenähtud läbi- rääkimine raudteejaamamisejoni üle. Konwerentfi al- gus on teifipäewal 28. juulil k. 1/2 10 homm.

Sõnumid kogudustest.

Türi kiriku uue oreli õnnistamine

on pühapäwal, 2. augustil j. a., mil peetaks kirikus pidulif jumalateenistus. Piiskopi asemel tema haiguse tõttu peab õnnistamistalitust arwatawasti praost M. Rapp kui piiskopi asetäitja.

Kadrina koguduse kirikupüha.

Pühapäwal, 12. juulil peeti Kadrina koguduse sur- maia püha uuel kalmistul. Sellele järgnes krikumõisa dues näitemüük. Wäga palju rahwast oli kottu tulnud, ka Kattwerest ning Tapalt autodega. Näitemüük andis sis- setulekut üle 100.000 senti. Kirikul on praegu veel 300.000 senti wõlga kiriku remondi arwelt.

Kirikutellade õnnistamine Wõrus.

Pühapäwal, 12. juulil j. a. toimetati Wõru kirikus uute kirikutellade õnnistamist, milline toiming kufunes mõrulastele teatawaks suurjündmuseks. Kirik oli rahwast

täis viimse võimaluseni. Uued kellad, arvult kaks, olid ajetatud altari ette pufidele, kaetud valge linaga ja launistatud lillebega ning rohelistega. Ka kirik oli pidulikus ehtes.

Jumalateenistust pidas Võru praost J. E. Schwartz, asisteerisid Kanepi koguduse õpetaja Heimann ja kohaliku koguduse õpetaja A. Graf. Pühitsemissõne eel, mille pidas praost Schwartz, rõmbas kirikundakogu esimees Hääl kante ära kellabelt ja andis need üle kogudusele. Õnnistamise järele löödi kelli kirikus kolm torda. See oli mõjum hetk. Kinnises ruumis kõlasid kellahelid lõrnuvõltsustavalt. Õnnistamistalitustel oli taastegem Võru lauljaist koostatud segakoor.

Uued kirikutellad paigutati torni juba esmaspäeval, 13. juulil. Kellad telliti Sakamaalt Nakhumi vabrikust. Suuremasse kella, mis kaalub 1040 lg., on valatud sõnad: „Minu hing, kiida Jehoovat“ ja väheamasse, mille kaal 680 lg. — „Mahu olgu teiega“.

Uued kellad maksid 2334 krooni, misjagune summa saadi kofku peamiselt forjandustega.

Hargla kogudusest.

12. juulil j. a. oli Harglas Võrumaa üliõpilaskogu juhipäev, mis algas piduliku jumalateenistusega kirikus. Samal jumalateenistusel õnnistati ka era-leerilapsed. Õnnistamistalituse toimetas ja liturgia pidas kohalik õpetaja J. Maior. Jutlustas Paistu õpetaja M. Väher. Vaimuliku sõne pidasitud. teol. A. Abel. Jumalateenistust launistasid Hargla kirikukoor ja Tahema ning Mõniste pösunakoorid. Kirik oli rahvast tungil täis. Jumalateenistus jättis üleva mulje. — See on rõõmustav nähe, et üliõpilaskorганisatsioonid hakkavad itta rohkem usu- ja palveelust osa võtma. Zstand õnnistagu edasipüüdvauid noori nende töös ja viigu neid elu kõrgele eesmärgile liqemale.

Waimulikud laulupäewad.

Prangli saare laulupäew.

Jõeletme laulupäewa järellajana peeti Prangli saarel 12. juulil pea sama eeskavaga kontsert.

Prangli saare laulupäew pidi peetama esmalt wabas õhus, kuid poodiumi puudusel peeti see kohalikus kirikus. Prangli saare kirik on seestpoolt nägus ehitis. Ta on parun Girard De Saucantoni kingitus Prangli saarele.

Kuid päris mõdrastam nähe oli see, et kohalikud elanikud, kel endal mingit laulukoori pole, laulupäewast õige wähesel arvul osa wõtsid. Osawõttu oli siiski, kuid need olid enamiste mõdrad, kes mannermaalt sinna sõitnud, kuna sel päewal ka õpetaja päew oli. Jutlustajaks ja laulupäewa kõnelejaks oli missjoni juhataja praost Põld. Liturgia ja armulaua teenistuse pidas Harju-Jaani õp. Normann. Pidupäew jättis niijästi tegelasele kui kuulajale hea mulje.

L—nn.

Kirikumuusika sekretariaadi teated.

Kaljade koguduste kirikumuusika tegelaste poolt on sekretariaadile teateid tulnud, et wajatasse neljahääl. koguduse wastulaulude noote wäheses faustas, sünnis lauluraamatu wähele paigutamiseks. Sellele soowile püüab K. m. sekretariaat wastu tulla. Oles aga wäga soowida, et kõik kirikumuusika tegelased ja koguduste juhataised selle kohta oma arwamisi awaldaksid.

Ülestutse.

Teatavasti on suur puudus leerilaste — noorte lauludest. Neid laule tahab K. m. sekretariaat wälja anda „Kirikukoor“ VII ja VIII wihus. Sügisefeks leeride hooajaks peab VII wihit walmima, sellepärast palub K. m. sekretariaat kõiki kirikuõpetajaid, köst-reid — organiste ja teisi noorte waimul. laulust humitatuid, saata sekretariaadile juba olemasolewatele täienduseks weel kolme- ja neljahäälisi waimulikke laule, millised kohtade peat noortest criti armastatud, et neist koostada laulude kogu noortele. On kawatus seda kogu nõnda trükkida, et ka wõimalus on laule üksikutele tebele saada. Seega olesid need kättesaadawad kõigile.

Kui kogudustes leiduwa sellekohase materjali kofku saab, wõib küll loota, et noorte laululauale ilmub peatselt kena kogu ilulaid kolme- ja neljahäälisi waimulikke laule.

Suuri ja armastust asja wastu loodab

Kirikumuusika sekretariaat.

Maailma merelt.

Eestist.

Kiigiwanem R. Pätš sõitis 19. juulil sõjalae-wal „Laine“ kulla Soome president W. E. Ewinhufo-vudile, kes wiibib riigilosiss „Kuldrand“. Koozwii-bimine kestis paar päewa. Kuna külastus polnud ametlik, jäi pidulik wastuwõtmine ära, mis on praegu-sel ajal otstarbekohane. Kõik esimesed pidulikud külastused ja wastukülastused on juba tehtud: Pätš — Melander (Eesti-Soome), Lasste — Jaakson (Läti-Ees-ti), Tõnisson — kuningas Gustaf V (Eesti-Rootsi) ja Strandmann — Moskizky (Eesti-Poola). Kui Pätš oli kümne aasta eest esimeseks riigiwanemaks ja ta külas-tas Soomet, siis tegi teatud raskesti küsimus, kellena wõtta wastu Eesti riigiwanemat — peaministrina wõi presidendi wäärilisena. Nastate joofkul asuti wälismail ifkagi sellele seisukohale, et meie riigiwanem on täis-õiguslik riigipea, nagu seda suurel wiisil awaldati Rootsi poolt, kui riigiwanem J. Tõnisson külastas Rootsi ja ta kuningat.

Ülesostetud ruffit agawarad riigi ladudes hakkawad muret tegema: ei saa neid niipea ära müüa. Walitsuses arwatasse, et müügi wõimalus suureneb, kui ruffid jahwatada jahuks.

Wiskegranaatide enneaegsel lõhkemisel said Män-niku jaama ligilad 2 sõdurit surma — A. Hank ja J. Willenthal.

Skamja külas, Peipsi ääres, oli suur tule-tahju: 10 elumaja ja weel muid hooneid põlesid

maha. Tulekahju põhjused on teadmata. 11 perekonda jäi peavarjuta. Rahju 50.000 krooni ulatuses.

Tallinnat külastas 6 Prantsuse kaitseväelennukit kuulsate lenduritega. Nii lendas kindral de Coys 1927 üle Sahara kõrve, kap. Coates 1929 Pariisist New-Yorki, major d'Osly Pariisist Tokiosse. Prantsusmaal on praegu umb. 5000 lennukit kaitseväes.

Walitus pani maksma uued tollid. Tollid esmajärgulistelt toiduainetelt jäid muutmata. Tolle tõsteti filmide, grammofoonide ja nende plaatide, karusnahkade, osalt ka paberi pealt. Mõnebalt riidefotibelt vähendati toll 10% võrra.

Tallinnas põles elektrokeemia tööstuse „Urania“ maja maha. Rahju 100.000 krooni suuruses.

Majandusministeeriumis wallandatakse 66 ametnikku.

Siinma ühes kõuega sadas üle maa, nii et põua hädas on eialgu mööda.

Ameerikas, tuntud filmilinnas Hollywoodis, furi kirjani Andres Saal 23. juulil. A. Saal sündis 1861. a. Toris. Ta jäi tuttawaks oma juttudega Eesti minewikust. Oli pärast Hollandi riigiteenistuses Jaama saarel ja ajas siis jõuka mehe- ja Kaliforniasse elama. Kadunu andus wanemas eas väga usule, kuigi kalbuvusega spiritismi.

16. juulil furi kolonel Siegfried Binding. Peale isamaa-kaitse teenete pälvis kadunu filma oma elawa osavõtmisega ühiskonna ja eriti ka kiriku elust.

Wälismaalt.

Saksamaal tabas majanduslik krahhi, mis algas jellest, et suuruse poolest kolmas pank „Darmstädter ja Nationalbank“ (Danatbank) sulges oma ukse. Nõrge oli pankadesse jäänud peamiselt kodanikkude hoiussummad, kuna aastate jooksul juhtis wõi lasti wiia kapitale wälismaale, nagu Madalmaale, Wenemaale ja mujale, ning paigutada sealsetesse ettevõtetesse. Nii on mitmed head miljardid hoopis mujale jätunud ja tuligi häda kätte. Wäga mõimalik, et osalt eht soowitigi jeda „hädä“, siis oletas heategemismatku raskus käega katjutaw. Tõsiasi on iga-ahe, et Saksamaa pole warem tarwitusele wõtnud kindlaid abinõusid rahanduse põhjalikuks terwendamiseks, nagu jeda tegi Prantsusmaa 1926. a., kui katastroof oli juba lähenemas. Muudugi wõeti nüüd äärmised abinõud käile: kõi pangad juleti ja neid awatakse tarbeksorral ning nende operatsioonid korraldatakse walituse poolt. Rantsler Brüning ja wälisminister Curtius jõidid Pariisi — teatud mõttes Kanosjasse —, et leida wastajega sobiwamaid wahetordi. Prantsusmaal on rahwas nüüd kindlal alusel ja riik kõige rikkam. Prantslane oskab olla äärmiselt kottuhoidlik; jeda oskab ka jakslane, kuid midagi lõbwenes siin.

Bühapäewal, 19. juulil maeti Rootsi peapiiskop N. Söderblom Upsala juure ja kauni toomkiriku haudade wõlwaluses ja nimelt kuulsa usupuhastuseaja peapiiskopi Laurentius Petri põrmu kõrwale. N. Söderblomi ihu oli halsameeritud. Andekas, waimukas ja usklik luteri usu kirikujuht on jätanud sügawad jäljed ja suured sihtjooned.

Meteor.

Rahulikult ja mugawalt leবাদ sinu pihul ranna-liibast otsitud siledad kioikesed. Igaüks neist on ise wõrvi ja omab teistest erineva kuju. kuid kui sa neid rohkem tahaks korjata, tädineks sa varsti, sest ühelgi neist ei ole erilist wäärtust ja palju ei ole neil sulle ka õelda.

Nad sarnanevad natuke inimestele, kes sinule head on ja endid healmeel sinu sõpradeks nimetawad. Tahad sa neid otsida, siis leiad sa suure hulga. Nad ei talita sind ja peavad silmas, et nad sinu harjumusi austawad. Nõuad sa neilt heatahtlikkust, tähelepanu, austust ehk eestkostmist, siis on nad selleks walmis.

Aga sõpra ei leia sa nende hulgast. Sõpra ei pea otsima sa omas uhkes majas, rikkaliku laua juures wõi hiilgawas saatjaskonnas. Et seda leida, selleks pead sa laia ilma minema, terve eluaeg otsima ja, wõib olla, siiski tähjude kõtega tagasi tulema. Sest niisugune inimene, kes sinu kalduusi ei ülista, kuid sind siiski mõistab ja armastab, on samasugune haruldus, kui meteoritüki harilikkude kioide hulgas, mille ma ootamata leidsin. Ta wõlmus ei paista teiste hulgas sugugi silma, siiski on ta täis salapärasust ja ta waldab nende taewaste keeli, milliseid ta kord lewiva sädemena läbistas.

Igaüks meist, minu vennad, on ainult nii kaua õnnelik, kuni ta armastab ja ainult nii kaua rõõmus, kuni teda armastatakse. Sõbra kaudu jõuab meie juure terwis kaotatud kuningriigist.

P. Steinmüller'i järele H. Tiedt.

Ülewaade testkassa seiskorraft.

Etse on tulnud 1. kuni 30. juunini 1931 a.:

Reitkassa maksu: Rõngu kog. 6 kr. 60 f., Kuusalu kog. 20 kr., Põlde kog. 13 kr. 60 f., Tallinna Jaani kog. 500 kr., Rõngu kog. 35 kr. 60 f., Põlde Elisabeti kog. 11 p. 110 kr. 60 f., Põlde Jaani kog. 53 kr. 60 f., Saarde kog. 119 kr. 20 f., Tallinna Niguliste kog. 146 kr. 30 f., Tallinna Oleviste kog. 432 kr. 80 f., Umbra kog. 56 kr., Saaremaa Jaani kog. 2 kr., Laatre kog. 30 kr., Kõle kog. 88 kr. 65 f., Wõnnu kog. 50 kr., Wiljandi Jaani kog. 113 kr. 80 f., Wandra kog. 162 kr. 40 f., Tori kog. 39 kr. 40 f., Tarwastu kog. 139 kr. 40 f., Tallinna Pauluse kog. 50 kr., Karja kog. 80 kr., Rõwa kog. 17 kr. 70 f., Põhalepa kog. 3 kr. 10 f., Narwa Aletandri kog. 184 kr. 67 f., Keina kog. 8 kr., Põlwa kog. 60 kr., Wigala kog. 172 kr. 40 f., Reigi kog. 12 kr. 85 f., Reigi kog. 45 kr. 20 f., Keila kog. 92 kr. 80 f., Wiru-Jaani kog. 47 kr. 80 f., Tallinna Kaarli kog. 500 kr., Läänuse kog. 86 kr. 80 f., Urwaste kog. 100 kr. 60 f.

Korjandust, annetust ja laululehete müügist: Saaremaa praost., 9 kr. 82 f., Karuse kog. 30 f., Torwa kog. 25 f., Kõrre Kr. 3.591,24.

Reigi ew. lut. usu kogudus Hiitumaal wajab õpetajat.

Kandidaate palutakse end ülesanda kuni 30. aug. s. a. koguduse juhatusel. Proowijutus ja lühike elulookirjelbus soowitaw. Pakk kottuleppel. Walimine 6. septembril s. a.

Adress: Reigi ew. lut. kog. juhatus, Rõrge-jaare kaudu.

Rog. juhatus.